

УДК 636.4.082(477)

ГЕНЕАЛОГІЯ І АРЕАЛ СУЧАСНИХ ПОРІД СВИНЕЙ УКРАЇНИ

С. Л. Войтенко¹, М. О. Петренко², Т. М. Карунна²

¹Інститут свинарства і агропромислового виробництва НААН,
вул. Шведська Могила 1, м. Полтава, Україна, 36009

<https://ror.org/00r693281>

²Полтавський державний аграрний університет,
вул. Сковороди 1/3, м. Полтава, Україна, 36003

<https://ror.org/01s344n79>

Войтенко С. Л. ✉
slvoitenko@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-3530-6360>
Петренко М. О.
petrenkoma1@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-5275-9401>
Карунна Т. М.
karunna.tetiana@pdau.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0001-9290-8961>

Рукопис надійшов/
Manuscript was received
10.03.2025

Після рецензування/
Received after review
25.03.2025

Прийнято до друку/
Accepted for printing
14.04.2025

Доступно онлайн/
Available online
30.12.2025

Декларування конфлікту інтересів:
Не потрібно

Етичне схвалення:
Не застосовується

Attribution License 4.0 International (CC BY 4.0)

Мета. Проаналізувати сучасний стан племінного свинарства України, визначити розповсюдження наявних порід за областями, поголів'я кнурів і свиноматок в породі, їх належність до відповідного генеалогічного формування та можливість розведення за лініями з оцінкою основного поголів'я за відгодівельними й м'ясними ознаками. **Методи.** Аналітичні, зоотехнічні, статистичні. Для аналізу були використані дані Державного реєстру суб'єктів племінної справи у тваринництві за 2024 р. та зведені звіти про бонітування свиней відповідних порід за 2024 рік. **Результати.** Моніторинг розведення племінних свиней в Україні на початку 2025 р. засвідчує їх наявність у племінних стадах 15 із 24 областей. Племінна база галузі налічувала 291 основного кнура і 10285 основних свиноматок, які належали до порід велика біла, дюрк, ландрас, п'єтрен, полтавська м'ясна, червона білопояса й уельська за найбільшої чисельності поголів'я порід велика біла та ландрас. Аналіз генеалогічної структури досліджуваних порід засвідчив чітке розведення за класичними для породи лініями та родинами лише в нечисленних стадах полтавської м'ясної, червоної білопоясої та уельської порід, а також в окремих стадах великої білої породи. Оцінка кнурів і свиноматок порід велика біла, дюрк, ландрас, п'єтрен й уельська за якістю потомства засвідчує, що наявний генофонд не поступається зарубіжним породам. **Висновки.** Для поліпшення продуктивності свиней у племінних господарствах, особливо у племінних репродукторах, потрібно активніше висвітлювати результати діяльності кращих суб'єктів племінної справи у свинарстві та реалізувати молодняк з високою племінною цінністю. Доцільно відродити діяльність ради по породах з тим, щоб навести лад в генеалогічній структурі порід, визначити напрями селекції для кожного господарства, надавати консультації фахівцям з племінної справи. Для збереження племінної бази вітчизняного свинарства необхідно гармонізувати законодавство до вимог ЄС, або хоча б внести зміни до наявного. **Ключові слова:** свині, породи, ареал, поголів'я, генеалогічна структура, лінії, родини, продуктивність.

Для цитування (за ДСТУ 8302:2025):

Войтенко С. Л., Петренко М. О., Карунна Т. М. Генеалогія і ареал сучасних порід свиней України. *Свинарство і агропромислове виробництво* : міжвідом. темат. наук. зб. / Ін-т свинарства і АПВ НААН. Полтава, 2025. Вип. 5–6(83–84). С. 19–33. [https://doi.org/10.37143/2786-7730-2025-5-6\(83-84\)2](https://doi.org/10.37143/2786-7730-2025-5-6(83-84)2)

Вступ. Загальновідомо, що основним складником племінних ресурсів галузі тваринництва, включно зі свинарством, є порода, яка містить достатньо велику групу тварин спільного походження, з відповідною структурою, подібними ознаками продуктивності, типом тощо. Для виокремлення в популяції тварин з певними ознаками продуктивності, класики зоотехнії на етапі створення порід відбирали найбільш високопродуктивного родоначальника і формували лінію [1–4]. Такі методи лінійного розведення тварин були й залишаються особливо актуальними у вітчизняному молочному скотарстві, де добір корів, які належать до відповідної лінії чи походять від конкретного бугая, батька потомства, є запорукою формування високопродуктивного стада [5–12].

Але, на відміну від молочного скотарства, у свинарстві не оцінювали раніше й не оцінюють нині дочірнього потомства за відповідним кнуром, батьком потомства, тому роль родоначальника лінії та самого кнура, батька потомства, є умовною. Ймовірно, відтак з часом лінії чи родини у свинарстві стають формальними, тобто група тварин є об'єднаною лише кличкою, а спадковість родоначальника, з огляду віддаленості від нього, вже не передається потомству.

Суттєвих змін у сучасний породотвірний процес у свинарстві внесло використання імпортованого поголів'я кнурів, а зараз і свиноматок, які не об'єднані у звичні для нас лінії чи родини, а представляють стадо чи компанію, що з відповідною інформацією закодовано в їх номері [13, 14]. Не додає оптимізму для розведення свиней за лініями чи породною групою й скорочення племінної бази галузі, поголів'я маток і кнурів, інтенсивне завезення зарубіжного селекційного матеріалу без урахування належності тварин до відповідного генеалогічного формування, перехід племінного свинарства на промислове виробництво продукції, відсутність державної підтримки, а наразі – воєнна агресія рф.

Безперечно, можна відмовитися від лінійного розведення, розподілу свиней за лініями та родинами, як це узвичаєно у більшості провідних країн, і сконцентрувати увагу на стаді чи популяції тварин, яка селекціонується за відповідними ознаками продуктивності. Але для цього необхідно повністю змінити методологічні підходи до племінної справи у свинарстві на кшталт вимог, висвітлених у Директивах ЄС [15, 16], де відсутнє уявлення про племінних свиней, а є лише чистопородні та гібридні тварини. Наше ж законодавство у тваринництві як племінних свиней зараховує чистопородних, гібридних і створених за затвердженою програмою вдосконалення [17].

Тому для належного функціонування вітчизняної племінної бази, обміну селекційним матеріалом та поліпшення продуктивності свиней відповідної породи чи створення нової, необхідно періодично проводити моніторинг генеалогічної структури наявних порід свиней.

Крім визначення генеалогічної структури наявних порід свиней необхідно мати уявлення про їх ареал, чисельність основного поголів'я, а також основні селекційні ознаки. Науковці стверджують, що галузь свинарства в Україні в динаміці років характеризується нестабільністю навіть на тлі впровадження прогресивних технологій і використання свиней зарубіжної селекції з високими ознаками продуктивності. Вона гостро реагує на світову і вітчизняну економічні кризи, диспаритет цін на

сільськогосподарську продукцію, неспроможність більшості вітчизняних товаровиробників застосовувати новітні технології, скорочення або взагалі відсутність державної підтримки, купівельну спроможність населення, африканську чуму [18–28].

На постійне зменшення поголів'я племінних свиноматок та неможливість формування якісним молодняком стад товарних господарств для виробництва продукції свинарства вказує Церенюк О. М. з колегами [30]. Автори наголошують, що ситуація, яка склалася з племінним свинарством, межує з втратою продовольчої безпеки країни.

Ще більше викликів свинарству принесла війна [31–33]. Визначено, що лише за один рік військової агресії рф кількість племінних стад наявних в Україні порід свиней скоротилася на 20,3 %, поголів'я кнурів – на 21,5 %, а свиноматок – на 17,3 %. Внаслідок воєнних дій зникли три вітчизняні локальні породи: українська м'ясна, українська степова ряба та українська степова біла [32].

На актуальності моніторингу стану свинарства, в тому числі племінного, наголошують у своїх роботах багато вітчизняних вчених [34–38], засвідчуючи необхідність таких досліджень, особливо для створення конкурентоспроможної галузі та збереження генофонду вітчизняних порід.

Мета. Проаналізувати сучасний стан племінного свинарства України, визначити розповсюдження наявних порід за областями, чисельність кнурів і свиноматок в породі, їх належність до відповідного генеалогічного формування та можливість розведення за лініями з оцінкою основного поголів'я за відгодівельними й м'ясними ознаками, що дасть змогу визначити шляхи збереження вітчизняної племінної бази та удосконалити породи за основними селекційними ознаками.

Матеріали та методи досліджень. Розподіл наявних порід за областями, визначення кількості племінних господарств і поголів'я свиней у них зроблено за даними Державного реєстру суб'єктів племінної справи у тваринництві за 2024 рік [39]. Генеалогічна структура породи визначена за розподілом кнурів за лініями, а свиноматок – за родиною, згідно з інформацією зі зведених звітів про бонітування свиней відповідних порід за 2024 рік. Оцінку основних кнурів і свиноматок за відгодівельними й м'ясними ознаками для визначення ефективності використання зарубіжного селекційного матеріалу при удосконаленні наявних порід зроблено за даними зведених звітів про бонітування порід. Використані традиційні аналітичні, зоотехнічні й статистичні методи.

Результати досліджень та їх обговорення. Станом на 01.01.2025 р., племінні господарства з розведення свиней розміщені у 15 із 24 областей України й різняться як за кількістю порід, так і за поголів'ям основних кнурів і свиноматок. З різних причин, здебільшого через воєнну агресію рф, в Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Запорізькій, Луганській, Рівненській, Херсонській, Харківській, Чернігівській областях та АР Крим відсутні племінні господарства з розведення племінних свиней, або інформація про них у Державному реєстрі суб'єктів племінної справи у тваринництві за 2024 рік [39].

За даними Державного реєстру суб'єктів племінної справи у тваринництві за 2024 р. [39], галузь свинарства України представлена породами: велика біла, дюроч, ландрас, п'єтрен, полтавська м'ясна,

уельська (хоча інформація про неї на 01.01.2025 р. відсутня) і червона білопояса. Розповсюдження вищеназваних порід свиней по областях України, наявність племінних стад та поголів'я кнурів і маток наведено в таблиці 1.

На початку 2025 р. племінна база наявних порід свиней в Україні налічувала 291 основного кнура і 10285 основних свиноматок. Найбільш численними за кількістю основних кнурів і свиноматок були й залишаються породи велика біла і ландрас, а решту можна віднести до нечисленних, при цьому полтавську м'ясну і червону білопоясу – до майже зниклих вітчизняних.

Таблиця 1. Ареал наявних в Україні порід свиней, поголів'я основних кнурів і маток у племінних господарствах

Порода	Ареал (область України)	Кількість племінних господарств	Кількість основних кнурів, гол.	Кількість основних свиноматок, гол.
Велика біла	Вінницька, Волинська, Закарпатська, Київська, Кіровоградська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Сумська, Тернопільська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька	22 (7 племінних заводів і 15 племінних репродукторів)	145	7295
Дюрок	Львівська, Миколаївська, Чернівецька	3 (1 племінний завод і 2 племінних репродуктори)	14	202
Ландрас	Вінницька, Івано-Франківська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Тернопільська, Чернівецька	12 (6 племінних заводів і 6 племінних репродукторів)	90	2375
П'єстрен	Вінницька, Львівська, Одеська, Чернівецька	4 (2 племінних заводи та 2 племінних репродуктори)	31	306
Полтавська м'ясна	Львівська, Полтавська	2 племінних репродуктори	7	57
Червона білопояса	Черкаська	1 племінний репродуктор	4	50
Уельська	Харківська	1 племінний репродуктор	–	–

Аналіз галузі у 15 областях України, де зосереджене племінне свинарство, засвідчив, що найбільше основних свиноматок утримується в племінних господарствах Львівської (4512 голів), Полтавської (1657 голів) і Тернопільської (1095 голів) областей. Не відіграє суттєвої ролі при виробництві продукції племінне свинарство у Черкаській і Івано-Франківській областях, в племінних господарствах яких утримується лише по 50 основних маток. Кількість основних маток у суб'єктах племінної справи, що впливає на рівень селекційно-племінної роботи із поголів'ям, становить від декількох десятків до декількох сотень голів. Численними за поголів'ям основних

свиноматок великої білої породи є племінні господарства: НВП «Глобинський свинокомплекс» Полтавської області (753 голів), ПП «Аграрна компанія-2004» Хмельницької області (740 голів) і ТзОВ «ЕКО МІТ» Львівської області (820 голів); породи ландрас – ПАП «Агопродсервіс» Тернопільської області (1015 голів), НВП «Глобинський свинокомплекс» Полтавської області (650 голів). Для решти порід племінні стада нечисленні, здебільшого налічують менше ніж 100 голів основних свиноматок.

Безперечно, вирощування і реалізація племінної продукції мала і має певні проблеми, але без власної племінної бази не буде галузі взагалі, тому необхідно докладати максимум зусиль для збереження наявних порід і генеалогічних формувань, які підтверджують походження тварин та сприяють отриманню чистопородних особин.

Вітчизняною законодавчою базою та особливостями ведення племінної роботи у свинарстві передбачено розподіл кнурів і свиноматок за відповідними заводськими чи генеалогічними лініями й родинами, характерними для породи. Але через завезення свиней з різних країн походження та відмінностей в генеалогії виникла проблема з їх адаптацією до вітчизняного законодавства. Для великої білої породи, як найчисельнішої популяції, було запропоновано кнурів англійського походження об'єднати в лінію Славутича, пізніше, через завезення селекційного матеріалу з багатьох інших країн – за країною походження, наприклад: ВБДП, ВБАП, ВБФП тощо. Але й це не врятувало від плутанини в походженні тварин.

В останні роки галузь свинарства, включно із племінними господарствами, представляють імпортовані тварини, у яких в ідентифікаційному номері кодовано назву породи, стадо, дату народження тощо. Як результат, частина фахівців племінних господарств подають кличку за такого варіанту або лише 3–4 останні цифри робочого номера тварини. Дуже часто такі свині не належать до конкретної породи, тому неможливо достеменно підтвердити їх чистопородність.

З урахуванням цього, за Законом України «Про племінну справу у тваринництві» [17] до племінних тварин, крім чистопородних та таких, що одержані за затвердженою програмою породного вдосконалення, що зареєстровані в державних книгах племінних тварин, мають племінну (генетичну) цінність і можуть використовуватися в селекційному процесі відповідно до програм селекції, додали гібридну племінну свиню, одержану способом навмисного схрещування племінних свиней різних порід, зареєстрованих у державних книгах племінних тварин або способом навмисного схрещування племінних свиней і свиней, одержаних внаслідок навмисного схрещування племінних свиней різних порід, відповідно до програм селекції. За відсутності реєстрації свиней в державних книгах племінних тварин, як власне і наявності останніх, вбачається абсурдним вести мову про чітку генеалогічну структуру наявних порід, що власне й підтверджує аналіз генеалогії порід, особливо таких як велика біла і ландрас.

Аналіз генеалогічної структури досліджуваних порід свиней, зроблений за зведеними звітами з бонітування станом на 01.01.2025 р., дав змогу встановити, що чітке розведення за класичними для породи лініями й родинами здійснюється лише в нечисленних стадах порід полтавська м'ясна, червона білопояса та уельська, а також окремих стадах великої білої породи,

ймовірно через те, що селекцію з ними контролюють науковці (табл. 2).

Кнури великої білої породи, з огляду на перелічені генеалогічні лінії, належать як до тварин вітчизняної, так і зарубіжної селекції та, ймовірно, до гібридних особин, оскільки в кличці кнурів частини племінних господарств замість назви лінії, вказується лише 3–4-значний номер тварини або номер у сумі з буквеною абрєвіатурою. Частина суб'єктів племінної справи у свинарстві, незалежно від поголів'я кнурів великої білої породи у них, взагалі не вказують походження тварин. Аналогічна ситуація в породі щодо родин свиноматок. Частина з них належить до класичних генеалогічних формувань (Волшебниця, Герань, Еллу, Соя тощо), які утримуються в породі не один десяток років, але племінних стад з такими родинами не так і багато і вони завдячують професіоналізму фахівців господарств чи науковцям, які працюють зі стадами.

Таблиця 2. Генеалогічна структура наявних в Україні порід свиней

Порода	Лінії кнурів	Родини свиноматок
Велика біла	Лейтон, Вілсон, Леопард, Квінар, Макс, Дантес, Global Unit, Чемпіон Турк, Upgrade, Сніжок, Йола, Alex, Tourn, Fima, Sapin, Large, Stade, Hover, Дугал, Оптимус, Фелд-Маршал, Славутич, Маршал, Ватлант, Вайс, Денні, номерні лінії	Алле, Волшебниця, Хуке, Майс, Тайга, Юпі, Дуцела, Норда, Мірта, Волшебниця, Ч.Птичка, Сніжинка, Герань, Тайга, Хуке, Лійза, Сніжинка, ВБДП, Бріана, Корса, Еллу, Беатриса, Соя, Валлома, Ланна, Лійза, Кийа, Майс, Матільда, Ріма, Роял Катаріна, Реклама, Розалінда, Фортуна, Масюта, Veron, Moliy, Mirel, Fanni, Bergu, Julia, Dahil, Chvo, номерні родини
Дюрок	Дерзкого, Вітаміна, номерні лінії	Ромашка (Роналда), Росинка (Булдера), Роза (Алада), Лілія (Коламбуса), номерні родини
Ландрас	Траппа, Брома, Кур'єра, Grand, Vizbi, Eccer, Uilu, Ness, Balbi, Rio, Esmer, Belle, номерні лінії	Фріза, Давіна, Веги, Драгони, Даги, Міри, Queen, Kvam, Penul, Bodil, Black, Pasta, Kelly, Fouri, Naera, Blackberru, Christina, Bodil, номерні родини,
П'єстрен	Номерні лінії	Номерні родини
Полтавська м'ясна	Супутник, Стрілець, Деркул	Дорза, Росинка, Мілова, Лігустра, Степова, Перемога, Бистра, Пальміра, Ворскла, Пишна
Червона білопояса	Добряк, Дантист, Динаміт	Дельта, Декада, Дойна, Драбовка
Уельська	Ted, Victor, Earl, Emperor, Watchman, Waiter, Віктор, Тед 933	Lucky Girl, Lucky Made, Dawn Mist, Queenie, Imposing, Emma, Uni, Gloria, Lisa, Tessa/Theresa

Значна частина поголів'я маток – це особини взагалі без походження або лише з декількома цифрами робочого номера, замість назви родини. Упорядкувати генеалогію породи могли б державні племінні книги, але їх, на жаль, немає.

Розподіл кнурів і свиноматок породи дюрок, зроблений за даними зведеного звіту про бонітування свиней лише одного з трьох наявних в породі господарств, а саме СВК «Агрофірма «Міг-Сервіс-Агро» Миколаївської області, вказує, що серед вітчизняних ліній і родин уже присутні окремі представники свиней зарубіжного походження, що подані як номерні лінії та родини. Два інших племінних господарства взагалі не розподіляють тварин за генеалогічними формуваннями.

Переважає більшість свиней породи ландрас – це тварини, належність яких до відповідної лінії, родини, стада чи країни походження закодована в

їх номері, який складається з буквеної й числової аббревіатури та тих, чиї клички, замість назви лінії чи родини, мають лише 3–4 цифри робочого номера тварини. Значна частина племінних стад взагалі не розподіляє свиней цієї породи за генеалогічними формуваннями, тобто, можна констатувати факт виробництва свинини на промисловій, а не племінній основі та використання гібридних свиней. Серед проаналізованих племінних господарств варто назвати ТОВ «НВП «Глобинський свинокомплекс» Полтавської області, ФГ «Едем» Львівської області та ТОВ «Севролюкс-Генетик» Вінницької області, які незалежно від поголів'я кнурів і маток проводять їх розподіл за генеалогічними формуваннями, що свідчить про наявність племінного обліку і племінну роботу зі стадом.

Визначення генеалогії свиней породи ландрас досить актуальне, оскільки ця порода використовувалася при створенні вітчизняних порід, ліній або отриманні гібридних тварин. З цією метою ми неодноразово проводили такий аналіз [40], який засвідчив, що у 2003 році в породі ландрас налічувалося 30 ліній кнурів. До численних належали лінії Ліста, Рокота, Ватра, Ленца, Брака, Елеганта і Трапа. Чотирнадцять ліній були представлені одним кнуром. Сім ліній замість назви мали лише номер, причому різний. Дві лінії, виходячи з їх назви, належали до інших порід – Віктор (уельська), Чародій (велика чорна). У 2008 р. кнурів в породі об'єднали у 88 ліній, з яких двадцять належали до окремої лінії лише за номером. Численними були лінії Боара, Енорма, Есмера, Лукача, Егона, Рокота, Макса та Танета. В породі як такі, що належали до породи ландрас, подавалися лінії великої білої породи – Вайс і Вест, а також гібриди – Макстер (Maxter). Лінії Енорм, Кіл, Ліст були спільними з великою білою породою, а Рокота – з українською степовою рябою породою. Двадцять дев'ять ліній були представлені лише одним кнуром. У 2015 році кількість ліній дещо зменшилася, але об'єднати їх і порахувати стало ще складніше через те, що, теоретично, лінії Паста і Pasta, Енорм і Enorm та інші – це одна й та ж лінія, але практично – різні. До найбільш численних на даному етапі належать лінії Нагау, Аїніла, Вулкана, Космонавта, Джека, Тамерлана, Bella, Ессега, Vizbi, Rio, Буцефала, Grande. Вісімнадцять ліній мали в назві лише номери, сім були взагалі без назв і номерів, двадцять три у назві мали позначення ЗБ (зарубіжні). Як і в попередні роки, лінії Вайс, Вікі та Віктора подавалися як лінії породи ландрас, хоча це лінії порід велика біла та уельська. Протягом 2003–2015 рр. в породі ландрас як генеалогічні використовувалися лише лінії Віктора й Ікароса, решта кнурів чи ліній мали короткий період використання. В період з 2003 по 2024 рр. у породі ландрас в наявності були лише кнури лінії Траппа, решта – представники нових генеалогічних формувань, якщо їх можна так назвати з огляду на номер замість лінії, представлених здебільшого одним кнуром. Ймовірно, це тварини першого-другого покоління від схрещування спеціалізованих зарубіжних генотипів, які імпортовані в Україну для виробництва продукції свинарства на промисловій основі. Зрозуміло, що за такої ситуації абсурдно вести мову про лінійне розведення свиней в породі ландрас, успадкування ознак, підвищення генетичного потенціалу свиней, ефективність селекції тощо.

Свині породи п'єтрен – це безперечно тварини виключно зарубіжного походження, що підтверджує інформація про їх генеалогію. При цьому лише два із чотирьох наявних племінних стад здійснюють розподіл кнурів і маток

за лініями та родинами. Це ТОВ «Севролюкс-Генетик» Вінницької області й ТОВ «Арцизька м'ясна компанія» Одеської області. Як лінію у цих господарствах вказано, наприклад, FR62ND6201802262 або як родину – 29GSR084248Pi чи H7073 і 4303FG. Не зрозумілою виявилася реалізація свиней, як племінних, у тих господарствах, які не розподіляють кнурів і маток до відповідних ліній і родин.

З огляду на строкату генеалогію основних порід племінних свиней України нами були визначені відгодівельні та м'ясні ознаки основних кнурів і маток для розробки подальших шляхів удосконалення порід та доцільності виробництва свинини від племінних тварин, включно з племінними гібридними.

Визначення відгодівельних і м'ясних ознак кнурів і свиноматок здійснюється за якістю оціненого потомства в умовах спеціалізованої станції чи господарств, а оскільки перші не працюють, а в других відсутня можливість її проведення, то така оцінка основного стада наведена лише у зведених звітах про бонітування в окремих господарствах. Але при цьому фахівці господарств досить часто контрольну відгодівлю свиней прирівнюють до звичайної відгодівлі, в результаті чого потомки кнурів породи п'єтрен окремих господарств досягають живої маси 100 кг за 143 дні, великої білої й ландрас – за 150 днів, за майже аналогічних показників по матках (табл. 3).

Таблиця 3. Оцінка кнурів і маток за якістю потомства

Порода	Оцінка кнурів за відгодівельними й м'ясними якостями потомства				Оцінка свиноматок за відгодівельними й м'ясними якостями потомства			
	Вік досягнення живої маси 100 кг, днів	Витрати корму на 1 кг приросту, корм. од.	Довжина напівтуші, см	Товщина шпигу напівтуші, мм	Вік досягнення живої маси 100 кг, днів	Витрати корму на 1 кг приросту, корм. од.	Довжина напівтуші, см	Товщина шпигу напівтуші, мм
Великабіла	150–173	3,0–3,8	98–103	15–18	150–173	3,0–3,8	98–103	16–18
Дюрок	175	3,4	99	16	176	3,4	98	17
Ландрас	150–189	3,0–3,9	94–99	14–29	150–189	3,0–3,9	94	15–29
П'єтрен	143–154	3,0	95	8	154	3,0	95	8
Уельська	162	2,9	108	14	162	2,9	108	14

При цьому верхня межа показників у кнурів і маток реальніша і вказує на дійсну продуктивність тварин. Різниця між потомками кнурів великої білої породи за віком досягнення живої маси 100 кг під час відгодівлі становить 23 дні, ландрас – 39 днів, п'єтрен – 11 днів; витратами корму на 1 кг приросту – 0,8–0,9 кормової одиниці. Позитивним є також те, що довжина напівтуші свиней після забою наближається або перевищує 100 см, а товщина шпигу напівтуші, крім окремих свиней стад породи ландрас, менше ніж 20 мм, а породи п'єтрен – менше ніж 10 мм. При цьому різниця між кнурами за довжиною напівтуші становить не більше 5 см, а за товщиною шпигу – 3 мм (велика біла порода) і 15 мм (ландрас). Для свиноматок характерні майже аналогічні з кнурами показники якості потомства (табл. 3), чого, на жаль, насправді не може бути з огляду на різну кількість потомків при оцінюванні

самок і самців методом контрольної відгодівлі потомків.

Але в цілому, з огляду на показники відгодівельних і м'ясних ознак кнурів і маток, можна стверджувати про наявність вітчизняної племінної бази, яка може конкурувати із зарубіжним поголів'ям.

Висновки. Галузь племінного свинарства України станом на 01.01.2025 р. представлена породами: велика біла, дюррок, ландрас, п'єтрен, полтавська м'ясна, уельська. Найбільш численними за кількістю основних кнурів і свиноматок були й залишаються породи велика біла та ландрас, а решту можна віднести до нечисленних, при цьому полтавську м'ясну і червону білопоясу – до вітчизняних, на межі зникнення. Племінне свинарство зосереджене в 15 із 24 областей України й з різних причин відсутнє в Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Запорізькій, Луганській, Рівненській, Херсонській, Харківській, Чернігівській областях та АР Крим.

Аналіз генеалогічної структури досліджуваних порід свиней засвідчив, що чітке розведення за класичними для породи лініями та родинами реалізується лише в нечисленних стадах порід полтавська м'ясна, червона білопояса й уельська, а також окремих стадах великої білої породи. Переважна більшість кнурів і маток порід велика біла й ландрас – це представники зарубіжного походження, а у породі п'єтрен – усі наявні.

Кнури й свиноматки порід велика біла, дюррок, ландрас, п'єтрен і уельська характеризуються високими показниками відгодівельних і м'ясних ознак, що вказує на ефективність використання імпортованого поголів'я із селекційною метою. Водночас свиней зарубіжної селекції бажано використовувати для створення нових генеалогічних формувань в породі, а не для отримання відгодівельного поголів'я.

Для гармонізації племінної бази вітчизняного свинарства, особливо тих позицій, що стосуються генеалогії породи, інструкції з бонітування, ведення племінного обліку та оцінювання свиней, бажано скоригувати наявне законодавство до основ Директив ЄС. Також бажано відродити ради по породах і дійсне навчання фахівців з племінної справи.

Перспективи подальших досліджень. Вбачається за необхідне визначати стан галузі свинарства в динаміці та висвітлювати інформацію у наукових роботах, а також коригувати генеалогічну структуру наявних порід свиней для забезпечення племінної роботи на чистопородній основі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кравченко М. А. Племінна робота з породами великої рогатої худоби. 2-е вид., перероб. і доп. Київ: Урожай, 1970. С. 10–103. 328 с.
2. Буркат В. П., Зубець М.В., Хаврук О.Ф. Методичні аспекти створення заводських ліній при виведенні нових порід. *Вісник сільськогосподарської науки*. 1987. № 1. С. 10–14.
3. Басовський М. З., Буркат В. П., Вінничук Д. Т., Коваленко В. П., Ківа М. С., Рубан Ю. Д., Рудик І. А., Сірацький Й. З. Розведення сільськогосподарських тварин. Біла Церква, 2001. 400 с.
4. Зубець М. В., Рубан С. Ю. Система племінної роботи як засіб виробництва при формуванні порід, що відповідають вимогам ринку. *Розведення і генетика тварин* : міжвідом. темат. наук. зб. / Ін-т розвед. і генетики тварин. Київ: Аграрна наука, 2010. Вип. 44. С. 3–10.
5. Буркат В. П., Полупан Ю. П. Розведення тварин за лініями: генезис понять і методів та сучасний селекційний контекст. Київ: Аграрна наука, 2004. 68 с.
6. Рудик І. А., Ставецька Р. В. Консолідованість та спорідненість ліній

голштинської породи в Україні. *Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва* / Білоцерків. нац. аграрн. ун-т. Біла Церква, 2010. Вип. 3 (72). С. 3–8. URL: <https://tvppt.btsau.edu.ua/sites/default/files/visnyky/pererobka/tehnologia%2072.%20doc.pdf> (дата звернення: 20.08.2025).

7. Бойко Ю. М. Перспектива селекції худоби української бурої молочної породи в аспекті лінійного розведення з врахуванням світових тенденцій тривалості ліній у поколіннях. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Тваринництво*. Суми, 2013. Вип. 1(22). С. 20–26.

8. Ставецька Р. В. Ефективність відбору корів української чорно-рябої молочної породи за походженням. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Тваринництво*. Суми, 2013. Вип. 1(22). С. 78–82.

9. Гладій М. В., Полупан Ю. П., Базишина І. В., Полупан Н. Л., Безрутченко І. М. Вплив походження за батьком і лінійної належності на господарські корисні ознаки корів. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Суми, 2014. Вип. 7(26). С. 3–11.

10. Хмельничий Л. М., Салогуб А. М., Бондарчук В. М., Шевченко А. П. Молочна продуктивність корів одержаних при внутрішньолінійному підборі та міжлінійних кроссах. *Вісник Житомирського національного агроєкологічного університету*. Житомир, 2015. Т. 3. № 2(52). С. 51–56.

11. Хмельничий Л. М., Салогуб А. М., Бондарчук В. М., Лобода В. П. Тривалість використання та довічна продуктивність корів залежно від методів підбору та бугаїв-плідників української червоно-рябої молочної породи. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Суми, 2015. Вип. 6(28). С. 65–70.

12. Войтенко С. Л., Шаферівський Б. С., Сидоренко О. В., Коробка А. В. Господарські корисні ознаки телиць та корів української чорно-рябої молочної породи різного походження та належності до генеалогічного формування. *Scientific Progress & Innovations*. 2025. № 28(2). С. 131–138. <https://doi.org/10.31210/spi2025.28.02.20>

13. Гладій М. В., Войтенко С. Л., Вишневський Л. В. Генеалогічна структура порід свиней України. *Тваринництво України*. 2014. № 12. С. 41–42.

14. Войтенко С. Л., Вишневський Л. В. Моніторинг ліній, як складових порід у свинарстві. *Свинарство: міжвідом. темат. наук. зб. / Ін-т свинарства і АПВ НААН*. Полтава, 2014. Вип. 65. С. 82–88.

15. Regulation (EU) 2016/1012 of European parliament and of the council of 8 June 2016 on zootechnical and genealogical conditions for the breeding, trade in and entry into the Union of purebred breeding animals, hybrid breeding pigs and the germinal products thereof and amending Regulation (EU) No 652/2014, Council Directives 89/608/EEC and 90/425/EEC and repealing certain acts in the area of animal breeding ('Animal Breeding Regulation'). *Official Journal of the European Union*. 2016. L 171/66. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/1012/oj> (дата звернення: 20.08.2025).

16. Войтенко С. Л., Вишневський Л. В. Нові правила розведення чистопородних племінних свиней та гібридів племінних свиней у Європейському Союзі. *Свинарство: міжвідом. темат. наук. зб. / Ін-т свинарства і АПВ НААН*. Полтава, 2019. Вип. 73. С. 211–217. URL: <https://svinarstvo.com/zbirnyk/archive/73/73-211-217.pdf> (дата звернення: 11.09.2025).

17. Про племінну справу у тваринництві: Закон України. *Оф. сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3691-12> (дата звернення: 10.09.2025).

18. Рибалко В. П. Особливості розвитку світового й вітчизняного свинарства. *Вісник аграрної науки*. 2003. № 2. С. 27–30.

19. Рибалко В. П. Тенденції і напрями розвитку свинарства. *Ефективне тваринництво*. 2006. №7. С. 7–11.

20. Шавалюк О. Свинарство як ефективна галузь продовольчого комплексу України. *Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія: Економіка АПК*. 2014. № 21(1). С. 357–360.

21. Збарський В. К. Свинарство – ключова галузь у сільському господарстві України. *Агросвіт*. 2016. № 21. С. 8–14.

22. Ібатуллін М. І. Світовий ринок продукції свинарства та місце України в ньому. *Вісник аграрної науки*. 2017. № 1. С. 62–67

23. Грищенко Н. П. Розвиток свинарства в Україні. *Тваринництво та технології харчових продуктів* / Нац. ун-т біотехнологій та природокористування України. Київ, 2017. Вип. 271. С. 16–23. URL: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Tekhnologiya/article/view/10066/8932>

(дата звернення: 15.09.2025).

24. Хахула Б. В. Особливості функціонування ринку продукції племінного свинарства в Україні. *Агросвіт*. 2020. № 13–14. С. 104–110. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2020.13-14.104>

25. Лаврук О. В., Лаврук Н. А. Тваринництво: стан та перспективи розвитку. *Агросвіт*. 2020. № 22. С. 9–15. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2020.22.9>

26. Кравченко А. І. Стан свинарства в Україні. *Біологія тварин*. 2020. Т. 22. № 4. С. 71 URL: https://aminbiol.com.ua/images/Journal/2020/4/AB_2020_22_4_6_conf.pdf (дата звернення: 15.09.2025).

27. Сусол Р., Решетніченко А., Кірович Н., Різничук І. Сучасний стан промислової технології виробництва племінної та товарної продукції свинарства в Україні. *Agrarian Bulletin of the Black Sea Littoral*. 2021. Iss. 101. P. 59–66. <https://doi.org/10.37000/abbsl.2021.101.10>

28. Лоза А. Галузь у розрізі: піки і спади свинарства. *PigUA. info: Свинарство в Україні та світі*. URL: <http://pigua.info/uk/post/galuz-u-rozrizi-piki-i-spadi-svinarstva> (дата звернення: 20.08.2025).

29. Юрченко О. С., Бондарська О. М., Лихач В. Я., Калітаєв К. К., Коваленко О. А. Стан вітчизняного свинарства. Проблеми та перспективи. *Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка*. 2024. Вип. 1(42): С.-г. науки. С. 55–63. <https://doi.org/10.37406/2706-9052-2024-1.8>

30. Церенюк О. М., Гришина Л. П., Перетяцько Л. Г. Аналіз племінної бази свинарства України. *Свинарство: міжвідом. темат. наук. зб. / Ін-т свинарства і АПВ НААН*. Полтава, 2022. Вип. 77–78. С. 72–82. <https://doi.org/10.37143/0371-4365-2022-77-78-06>

31. Повод М. Г., Андрєєва Д. М., Лихач А. В., Деценко О. С., Лихач В. Я., Резніченко В. І., Бондарська О. М. Передвоєнний стан вітчизняного свинарства. *Scientific Progress & Innovations*. 2022. № 2. С. 175–185. <https://doi.org/10.31210/visnyk2022.02.21>

32. Войтенко С. Л., Петренко М. О., Шаферівський Б. С., Каруна Т. І. Племінне свинарство України: виклики часу. *Scientific Progress & Innovations*. 2023. Т. 26. № 3. С. 81–86. <https://doi.org/10.31210/spi2023.26.03.15>

33. Юрченко О. С., Бондарська О. М., Лихач В. Я., Лихач А. В., Чумак В. М., Ващенко Є. О., Зінченко О. В. Українське свинарство в умовах воєнного стану. проблеми та перспективи. *Таверійський науковий вісник*. 2024. № 139. Ч. 2. С. 256–267. <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2024.139.2.32>

34. Березовський М. Д., Вовк В. О. Стан та перспективи розвитку племінного свинарства в Україні. *Свинарство: міжвідом. темат. наук. зб. / Ін-т свинарства і АПВ НААН*. Полтава, 2017. Вип. 70. С. 51–57. URL: <https://svinarstvo.com/zbirnyk/archive/70/70-051-055.pdf> (дата звернення: 15.09.2025).

35. Войтенко С. Л., Порхун М. Г., Сидоренко О. В., Ільницька Т. Є. Генетичні ресурси сільськогосподарських тварин України початку третього тисячоліття. *Розведення і генетика тварин: міжвідом. темат. наук. зб. / Інститут розведення і генетики тварин ім. М. В. Зубця*. Київ: Аграрна наука, 2019. Вип. 58. С. 110–119. <https://doi.org/10.31073/abg.58.15>

36. Гетья А. А., Супрун І. О. Сучасний стан та перспективи розвитку вітчизняного свинарства. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Суми, 2021. № 2(45). С. 146–152. <https://doi.org/10.32845/bsnau.lvst.2021.2.22>

37. Лихач В. Я., Лихач А. В., Фаустов Р. В., Кучер О. О. Сучасний стан та тенденції розвитку вітчизняного свинарства. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2021. № 1(44). С. 69–79. <https://doi.org/10.32845/bsnau.lvst.2021.1.10>

38. Михалко О. Г. Сучасний стан та шляхи розвитку свинарства в світі та Україні. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2021. № 3(46). С. 61–75. <https://doi.org/10.32845/bsnau.lvst.2021.3.9>

39. Жукорський О. М., Романова О. В., Михайленко Н. Г., Прийма С. В., Почукалін А. Є., Басовський Д. М. Державний реєстр суб'єктів племінної справи у тваринництві за 2024 рік. Київ, 2025. Т. II. 163 с.

40. Войтенко С. Л. Стан та тенденції розвитку свинарства на племінній основі. *Науковий вісник «Асканія-Нова» / Ін-т тваринництва степових районів ім. М. Ф. Іванова «Асканія-Нова» – Нац. наук. селекц.-генет. центр з вівчарства*. Нова Каховка: Піел, 2018. Вип. 11. С. 157–169. <https://doi.org/10.33694/2617-0787-2018-1-11-157-169>

REFERENCES

1. Kravchenko, M. A. (1970). Pleminna robota z porodamy velykoi rohatoi khudoby [Breeding work with cattle breeds]. Kyiv, 10–103 [in Ukrainian].
2. Burkat, V. P., Zubets, M. V., & Khavruk, O. F. (1987). Metodychni aspekty stvorennia zavodskykh liniy pry vyvedenni novykh porid [Methodological aspects of creating factory lines when breeding new breeds]. *Visnyk Silskohospodarskoi Nauky*, 1, 10–14 [in Ukrainian].
3. Basovskiy, M. Z., Burkat, V. P., Vinnychuk, D. T., Kovalenko, V. P., Kiva, M. S., Ruban, Yu. D., Rudyk, I. A., & Siratskiy, Y. Z. (2001). *Rozvedennia Silskohospodarskykh Tvaryn* [Breeding of farm animals]. Bila Tserkva [in Ukrainian].
4. Zubets, M. V., & Ruban, S. Yu. (2010). Systema plemninnoi roboty yak zasib vyrobnytstva pry formuvanni porid, shcho vidpovidaiut vymoham rynku [The breeding system as a means of production in the formation of breeds that meet market requirements]. *Rozvedennia i Henedyka Tvaryn* [Animal breeding and genetics]. Kyiv Ahrarna nauka, 44, 3–10 [in Ukrainian].
5. Burkat, V. P., & Polupan, Yu. P. (2004). Rozvedennia tvaryn za liniiami: henezys poniat i metodiv ta suchasnyi selektsiinyi kontekst [Animal breeding by lines: the genesis of concepts and methods and the modern breeding context]. Kyiv: Ahrarna nauka [in Ukrainian].
6. Rudyk, I. A., & Stavetska, R. V. (2010). Konsolidovanist ta sporidnenist liniy holshtynskoi porody v Ukraini [Consolidation and kinship of Holstein breed lines in Ukraine]. *Tekhnolohiia Vyrobnytstva i Pererobky Produktsii Tvarynnystva* [Technology of production and processing of livestock products]. Bila Tserkva: Bilotserkiv. NAU, 3(72), 3–8 [in Ukrainian]. Retrieved from <https://tvppt.btsau.edu.ua/sites/default/files/visnyky/pererobka/tehnologia%2072.%20doc.pdf> (date of access: 20.08.2025).
7. Boiko, Yu. M. (2013). Perspektyva selektsii khudoby ukrainskoi buroi molochnoi porody v aspekti liniinoho rozvedennia z vrakhuvanniam svitovykh tendentsii tryvalosti liniy u pokolinniakh [Prospects for breeding Ukrainian brown dairy cattle in terms of linear breeding, taking into account global trends in line duration across generations]. *Visnyk Sumskoho Natsionalnoho Ahrarnoho Universytetu. Serii: Tvarynnystvo* [Bulletin of Sumy National Agrarian University. Series: Animal Husbandry]. Sumy: SNAU, 1(22), 20–26 [in Ukrainian].
8. Stavetska, R. V. (2013). Efektyvnist vidboru koriv ukrainskoi chorno-riaboi molochnoi porody za pokhodzhenniam [The effectiveness of selecting cows of the Ukrainian Black-and-White dairy breed by origin]. *Visnyk Sumskoho Natsionalnoho Ahrarnoho Universytetu. Serii: Tvarynnystvo* [Bulletin of Sumy National Agrarian University. Series: Animal Husbandry]. Sumy: SNAU, 1(22), 78–82 [in Ukrainian].
9. Hladii, M. V., Polupan, Yu. P., Bazyshyna, I. V., Polupan, N. L., & Bezrutchenko, I. M. (2014). Vplyv pokhodzhennia za batkom i liniinoy nalezhnosti na hospodarsky korysni oznaky koriv [The influence of paternal origin and linear affiliation on economically useful traits in cows]. *Visnyk Sumskoho Natsionalnoho Ahrarnoho Universytetu. Serii: Tvarynnystvo* [Bulletin of Sumy National Agrarian University. Series: Animal Husbandry]. Sumy: SNAU, 7(26), 3–11 [in Ukrainian].
10. Khmelnychiy, L. M., Salohub, A. M., Bondarchuk, V. M., & Shevchenko A. P. (2015). Molochna produktyvnist koriv oderzhanykh pry vnutrishnoliniinomu pidbori ta mizhliniinykh krossakh [Milk productivity of cows obtained through intraline selection and interline crosses]. *Visnyk Zhytomyrskoho Natsionalnoho Ahroekolohichnoho Universytetu* [Bulletin of Zhytomyr National Agroecological University]. Zhytomyr, 3, 2(52), 51–56 [in Ukrainian].
11. Khmelnychiy, L. M., Salohub, A. M., Bondarchuk, V. M., & Loboda, V. P. (2015). Tryvalist vykorystannia ta dovichna produktyvnist koriv zalezhno vid metodiv pidboru ta buhaivplidnykiv ukrainskoi chervono-riaboi molochnoi porody [Duration of use and lifetime productivity of cows depending on selection methods and breeding bulls of the Ukrainian Red-and-White dairy breed]. *Visnyk Sumskoho Natsionalnoho Ahrarnoho Universytetu* [Bulletin of Sumy National Agrarian University]. Sumy, 6(28), 65–70 [in Ukrainian].
12. Voitenko, S. L., Shaferivskiy, B. S., Sydorenko, O. V., & Korobka, A. V. (2025). Hospodarsky korysni oznaky telyts ta koriv ukrainskoi chorno-riaboi molochnoi porody riznoho pokhodzhennia ta nalezhnosti do henealohichnoho formuvannia [Economically useful traits of heifers and cows of the Ukrainian Black-and-White dairy breed of various origins and belonging to genealogical formation]. *Progress & Innovations*, 28(2), 131–138 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.31210/spi2025.28.02.20>
13. Hladii, M. V., Voitenko, S. L., & Vyshnevskiy, L. V. (2014). Henealohichna struktura porid svynei Ukrainy [Genealogical structure of pig breeds of Ukraine]. *Tvarynnystvo Ukrainy*, 12, 41–42 [in Ukrainian].

14. Voitenko, S. L., & Vyshnevskiy, L. V. (2014). Monitorynh linii, yak skladovykh porid u svynarstvi [Monitoring lines as components of breeds in pig farming]. *Svynarstvo* [Pig Breeding]. Poltava, 65, 82–88 [in Ukrainian].
15. Regulation (EU) 2016/1012 of European parliament and of the council of 8 June 2016 on zootechnical and genealogical conditions for the breeding, trade in and entry into the Union of purebred breeding animals, hybrid breeding pigs and the germinal products thereof and amending Regulation (EU) No 652/2014, Council Directives 89/608/EEC and 90/425/EEC and repealing certain acts in the area of animal breeding ('Animal Breeding Regulation'). *Official J of the European Union*. 2016. L 171/66. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/1012/oj> (date of access: 20.08.2025).
16. Voitenko, S. L., & Vyshnevskiy, L. V. (2019). Novi pravyla rozvedennia chystoporodnykh plemynnykh svynei ta hibrydiv plemynnykh svynei u Yevropeiskomu Soiuzi [New rules for breeding purebred breeding pigs and breeding pig hybrids in the European Union]. *Svynarstvo* [Pig Breeding]. Poltava, 73, 211–217 [in Ukrainian]. Retrieved from <https://svynarstvo.com/zbirnyk/archive/73/73-211-217.pdf> (date of access: 15.09.2025).
17. Pro pleminnu spravu u tvarynnystvii: Zakon Ukrainy [On breeding in animal husbandry: Law of Ukraine]. *Of. sait Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine] [in Ukrainian]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3691-12> (date of access: 10.09.2025).
18. Rybalko, V. P. (2003). Osoblyvosti rozvytku svitovoho y vitchyznianoho svynarstva [Features of the development of global and domestic pig breeding]. *Visnyk Ahrarnoi Nauky*, 2, 27–30 [in Ukrainian].
19. Rybalko, V. P. (2006). Tendentsii i napriamy rozvytku svynarstva [Trends and directions in pig farming]. *Efektivne Tvarynnystvo*, 7, 7–11 [in Ukrainian].
20. Shavaliuk, O. (2014). Svynarstvo yak efektyvna haluz prodovolchoho kompleksu Ukrainy [Pig farming as an effective sector of Ukraine's food industry]. *Visnyk Lvivskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Seriya: Ekonomika APK* [Bulletin of Lviv National Agrarian University. Series: Economics of Agriculture and Rural Development], 21(1), 357–360 [in Ukrainian].
21. Zbarskyi, V. K. (2016). Svynarstvo – klichova haluz u silskomu hospodarstvi Ukrainy [Pig farming – a key sector in Ukrainian agriculture]. *Ahrosvit*, 1, 8–14 [in Ukrainian].
22. Ibatullin, M. I. (2017). Svitovyi rynek produktsii svynarstva ta mistse Ukrainy v nomu [The global market for pig products and Ukraine's place in it]. *Visnyk Ahrarnoi Nauky*, 1, 62–67 [in Ukrainian].
23. Hryshchenko, N. P. (2017). Rozvytok svynarstva v Ukraini [The development of pig farming in Ukraine]. *Tvarynnystvo ta Tekhnologii Kharchovykh Produktiv* [Animal husbandry and food technology]. Kyiv: NUBiP [in Ukrainian]. Retrieved from <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Tekhnologiya/article/view/10066/8932> (date of access: 15.09.2025).
24. Khakhula, B. V. (2024). Osoblyvosti funktsionuvannia rynku produktsii plemynnoho svynarstva v Ukraini [Features of the functioning of the market for breeding pig products in Ukraine]. *Ahrosvit*, 13–14, 104–110 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2020.13-14.104>
25. Lavruk, O. V., & Lavruk, N. A. (2020). Tvarynnystvo: stan ta perspektyvy rozvytku [Animal husbandry: current status and prospects for development]. *Ahrosvit*, 22, 9–15 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2020.22.9>
26. Kravchenko, A. I. (2020). Stan svynarstva v Ukraini [The state of pig farming in Ukraine]. *Biologiya Tvaryn* [Animal biology], 22(4), 71. Retrieved from https://aminbiol.com.ua/images/Journal/2020/4/AB_2020_22_4_6_conf.pdf (date of access: 15.09.2025).
27. Susol, R., Reshetnichenko, A., Kirovych, N., & Riznychuk, I. (2021). Suchasnyi stan promyslovoi tekhnologii vyrobnyctva plemynnoi ta tovarnoi produktsii svynarstva v Ukraini [Сучасний стан промислової технології виробництва племінної та товарної продукції свинарства в Україні]. *Agrarian Bulletin of the Black Sea Littoral.*, 101, 59–66. <https://doi.org/10.37000/abbsl.2021.101.10>
28. Loza, A. Haluz u rozrizi: piky i spady svynarstva [The industry in detail: peaks and troughs in pig farming]. *PigUA. info: Svynarstvo v Ukraini ta sviti* [Pig farming in Ukraine and worldwide]. Retrieved from <http://pigua.info/uk/post/galuz-u-rozrizi-piky-i-spady-svynarstva> [in Ukrainian] (date of access: 20.08.2025).

29. Yurchenko, O. S., Bondarska, O. M., Lykhach, V. Ya., Kalitaiev, K. K., & Kovalenko, O. A. (2024). Stan vitchyznianoho svynarstva. Problemy ta perspektyvy [The state of domestic pig farming. Problems and prospects]. *Podilskyi Visnyk: Silske Hospodarstvo, Tekhnika, Ekonomika* [Podilsky Herald: agriculture, technology, economics], 1(42), 55–63 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.37406/2706-9052-2024-1.8>
30. Tsereniuk, O. M., Hryshyna, L. P., & Peretiatko, L. H. (2022). Analiz plemynnoi bazy svynarstva Ukrainy [Analysis of the breeding base of pig farming in Ukraine]. *Svynarstvo* [Pig Breeding]. Poltava, 77–78, 72–82 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.37143/0371-4365-2022-77-78-06>
31. Povod, M. H., Andriieva, D. M., Lykhach, A. V., Deshchenko, O. S., Lykhach, V. Ya., Rieznichenko, V. I., & Bondarska, O. M. (2022). Peredvoiennyi stan vitchyznianoho svynarstva [The pre-war state of domestic pig farming]. *Scientific Progress & Innovations*, 2, 175–185 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.31210/visnyk2022.02.21>
32. Voitenko, S. L., Petrenko, M. O., Shaferivskiy, B. S., & Karuna, T. I. (2023). Plemynne svynarstvo Ukrainy: vyklyky chasu [Pig breeding in Ukraine: challenges of our time]. *Scientific Progress & Innovations*, 26(3), 81–86 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.31210/spi2023.26.03.15>
33. Yurchenko, O. S., Bondarska, O. M., Lykhach, V. Ya., Lykhach, A. V., Chumak, V. M., Vashchenko, Ye. O., & Zinchenko, O. V. (2024). Ukrainske svynarstvo v umovakh voiennoho stanu. problemy ta perspektyvy [Ukrainian pig farming under martial law: problems and prospects]. *Tavriiskyi Naukovyi Visnyk* [Taurida Scientific Herald. Series: Rural Sciences], 139(2), 256–267 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2024.139.2.32>
34. Berezovskyi, M. D., & Vovk, V. O. (2017). Stan ta perspektyvy rozvytku plemynnoho svynarstva v Ukraini [The state and prospects of breeding pig farming in Ukraine]. *Svynarstvo* [Pig Breeding]. Poltava, 70, 51–57 [in Ukrainian]. Retrieved from <https://svynarstvo.com/zbirnyk/archive/70/70-051-055.pdf> (date of access: 15.09.2025).
35. Voitenko, S. L., Porkhun, M. H., Sydorenko, O. V., & Ilytska, T. Ye. (2019). Henetychni resursy silskohospodarskykh tvaryn Ukrainy pochatku tretoho tysiacholittia [Genetic resources of farm animals in Ukraine at the beginning of the third millennium]. *Rozvedennia i Henetyka Tvaryn* [Animal breeding and genetics]. Kyiv Ahrarna nauka, 58, 110–119 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.31073/abg.58.15>
36. Hetia, A. A., & Suprun, I. O. (2021). Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku vitchyznianoho svynarstva [The current state and prospects for the development of domestic pig breeding]. *Visnyk Sumskoho Natsionalnoho Ahrarnoho Universytetu* [Bulletin of Sumy National Agrarian University]. Sumy, 2(45), 146–152 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32845/bsnau.lvst.2021.2.22>
37. Lykhach, V. Ya., Lykhach, A. V., Faustov, R. V., & Kucher, O. O. (2021). Suchasnyi stan ta tendentsii rozvytku vitchyznianoho svynarstva [The current state and trends in the development of domestic pig farming]. *Visnyk Sumskoho Natsionalnoho Ahrarnoho Universytetu* [Bulletin of Sumy National Agrarian University]. Sumy, 1(44), 69–79 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32845/bsnau.lvst.2021.1.10>
38. Mykhalko, O. H. (2021). Suchasnyi stan ta shliakhy rozvytku svynarstva v sviti ta Ukraini [The current state and future development of pig farming in the world and Ukraine]. *Visnyk Sumskoho Natsionalnoho Ahrarnoho Universytetu* [Bulletin of Sumy National Agrarian University]. Sumy, 3(46), 61–75 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32845/bsnau.lvst.2021.3.9>
39. Zhukorskyi, O. M., Romanova, O. V., Mykhailenko, N. H., Pryima, S. V., Pochukalin, A. Ye., & Basovskyi, D. M. (2025). Derzhavnyi reiestr subiektiv plemynnoi spravy u tvarynnytstvi za 2024 rik [State Register of Livestock Breeding Entities for 2024]. Kyiv, 2 [in Ukrainian].
40. Voitenko, S. L. (2018). Stan ta tendentsii rozvytku svynarstva na plemynnoi osnovi [The state and trends of pig breeding on a breeding basis]. *Naukovyi Visnyk «Askaniia-Nova»* [Scientific and theoretical journal "Scientific Bulletin "Askaniia-Nova"]. Nova Kahovka: ITSR «Askaniia-Nova», 11, 157–169 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.33694/2617-0787-2018-1-11-157-169>

GENEALOGY AND DISTRIBUTION OF MODERN BREEDS OF PIGS IN UKRAINE

S. L. Voitenko¹, M. O. Petrenko², T. M. Karunna²

¹Institute of Pig Breeding and Agroindustrial Production NAAS,
<https://ror.org/00r693281>

1 Shvedska Mohyla St., Poltava, Ukraine, 36009

²Poltava State Agrarian University, 1/3 Skovorody St., Poltava, Ukraine, 36003
<https://ror.org/01s344n79>

Objective. To analyze the current state of breeding pig farming in Ukraine, to determine the distribution of existing breeds by region, the number of boars and sows in the breed, their affiliation to the corresponding genealogical formation, and the possibility of breeding by lines with an assessment of the main livestock population according to fattening and meat characteristics, which will make it possible to determine the main ways to preserve the domestic breeding base and improve breeds according to the main selection characteristics. **Methods.** Analytical, zootechnical, statistical. The analysis used data from the State Register of Breeding Entities in Animal Husbandry for 2024 and summary reports on the bonitation of pigs of the corresponding breeds for 2024. **Results.** At the beginning of 2025, breeding pig farming was concentrated in 15 of Ukraine's 24 regions and numbered 291 main boars and 10,285 main sows belonging to the Large White, Duroc, Landrace, Pietrain, Poltava Meat, and Welsh breeds. At the same time, the most numerous breeds in terms of basic boars and sows were and remain Large White and Landrace, while the rest can be classified as rare. The largest number of basic sows are kept in breeding farms in the Lviv (4,512 heads), Poltava (1,657 heads), and Ternopil (1,095 heads) regions. Breeding pig farming does not play a significant role in production in the Cherkasy and Ivano-Frankivsk regions. An analysis of the genealogical structure of the studied pig breeds as of January 1, 2025, showed clear breeding according to classic lines and families only in a few herds of the Poltava meat, the Red White-belted, and Welsh breeds, as well as in separate herds of the Large White breed. The vast majority of boars and sows in the Large White and Landrace breeds are of foreign origin, with their line or family affiliation confirmed only by the last digits of their working number. A significant part of breeding farms does not distribute boars by lines at all, and sows by families, which calls into question the animals' belonging to breeding stock. The evaluation of boars and sows of the Large White, Duroc, Landrace, Pietrain, and Welsh breeds based on the quality of their offspring shows that the existing gene pool is not inferior to foreign genotypes, although a significant part of breeding entities do not distinguish between controlled fattening of pigs and conventional fattening, as a result of which some indicators do not correspond to reality. **Conclusions.** To improve the productivity of pigs in breeding farms, especially in breeding reproductors, it is necessary to more actively publicize the results of the activities of the best breeding entities in pig breeding and to sell young animals with high breeding value. It is advisable to revive the activities of the breed council in order to bring order to the genealogical structure of breeds, determine the directions of selection for each farm, and provide advice to breeding specialists. In order to preserve the breeding base of domestic pig breeding, it is necessary to harmonize legislation with EU requirements, or at least amend the existing legislation.

Keywords: pigs, breeds, range, livestock, genealogical structure, lines, families, productivity.

For citation (APA Style):

Voitenko, S. L., Petrenko, M. O., & Karunna, T. M. (2025). Genealogy and distribution of modern breeds of pigs in Ukraine. *Svynarstvo i Ahropromyslove Vyrobytstvo* [Pig Breeding and Agroindustrial Production]. Poltava, 5–6(83–84), 19–33 [in Ukrainian]. [https://doi.org/10.37143/2786-7730-2025-5-6\(83-84\)2](https://doi.org/10.37143/2786-7730-2025-5-6(83-84)2)

Використання штучного інтелекту (ШІ):

Автор рукопису засвідчує, що у процесі проведення дослідження та підготовки цього рукопису для виконання будь-яких завдань не використовували жодних інструментів або сервісів генеративного ШІ, перелічених у Таксономії делегування завдань генеративному ШІ (GAIDeT, 2025). Усі етапи роботи виконані виключно авторами.

Відомості про авторів:

Войтенко Світлана Леонідівна, докторка сільськогосподарських наук, професорка, провідна наукова співробітниця лабораторії наукових досліджень з питань інтелектуальної власності та маркетингу інновацій, Інститут свинарства і АПВ НААН

Петренко Максим Олександрович, кандидат сільськогосподарських наук, доктор філософії з ветеринарної медицини, доцент, доцент кафедри інфекційної патології, гігієни, санітарії та біобезпеки, Полтавський державний аграрний університет

Карунна Тетяна Іванівна, кандидатка сільськогосподарських наук, доцентка, доцентка кафедри біології продуктивності тварин ім. акад. О. В. Квасницького, Полтавський державний аграрний університет